

УДК 323+327:378

DOI 10.18372/2786-5487.1.15842

Гуляк Олег Вікторович

кандидат юридичних наук, доцент,
начальник Військової академії,
м. Одеса, Україна

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНІХ ЗАГРОЗ ТА НЕОБХІДНОСТІ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** У статті розглядаються питання щодо ролі освіти в процесі формування національної безпеки України з урахуванням зовнішніх загроз. Зроблені висновки щодо негативного впливу соціально-економічної кризи та повільне впровадження реформ на якість освіти.*

***Ключові слова:** освіта, оборона.*

***Annotation.** The article discusses the impact of education on the formation of national security of Ukraine, taking into account external threats. The conclusions about the negative impact of the socio-economic crisis and the slow realization of reforms on the quality of education.*

***Key words:** education, defense.*

Економічне зростання залежить від конкурентоспроможності на світовому ринку товарів і послуг, який вимагає як дедалі вищої кваліфікації, так і (що особливо важливо) дедалі вищої здатності працівників швидко опановувати нові знання, уміння та навички, пристосовуючись до динамічного розвитку економіки та новітніх технологічних змін.

Те саме стосується і оборони держави: новітні військові і оборонно-промислові технології потребують кваліфікованих кадрів, здатних до якісного і швидкого освоєння нових знань і умінь. За висновком доповіді, гострою проблемою для США є, поряд із низькими загальноосвітніми показниками значної частини випускників шкіл, незадовільний стан їхнього здоров'я. Загалом, за висновком авторів доповіді «Реформа американської освіти і національна безпека», лише чверть молодих людей повністю відповідають вимогам до майбутніх військовослужбовців (стан здоров'я, освітній рівень, відсутність правопорушень).

Проникнення інформаційних технологій та нових медіа в економіку, соціальне життя та оборонну сферу зумовлює важливість комп'ютерної грамотності та медіаосвіти як складових навчальних програм. З огляду на подальше зростання руйнівного потенціалу кібератак, із посиленням ролі різноманітних інформаційних систем та розвитком «інтернету речей», актуальним завданням стає підготовка фахівців, здатних адекватним чином забезпечувати захист інформаційних систем об'єктів критичної інфраструктури і державних органів [3].

Для України важливою специфічною проблемою також є забезпечення належного рівня патріотизму та опірності до ворожих впливів як самих фахівців з інформаційної безпеки, так і тих, хто безпосередньо визначає їхні завдання та загальну політику у цій сфері. Специфічну вітчизняну проблему останнього часу становить загострення конкурентної боротьби за українського студента з боку ВНЗ зарубіжних країн, спричинене високою платою за навчання у частині українських ВНЗ, корупцією та відносно невисокою якістю освіти, як і, на жаль, дедалі більшою часткою молодих людей та їхніх батьків, які пов'язують надії на краще майбутнє з еміграцією. За даними експертів, кількість українців в іноземних університетах у 2014–2015 навчальному році становила 59 648 осіб [4].

За попередніми роками вищу освіту за кордоном здобувало щонайменше 68 тис. громадян України. Серед найбільш бажаних для навчання країн, як і раніше, залишаються Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина. Динаміка зростання з 2009 по 2015 роки становить 129 %. Якщо порівнювати два

останні роки, то приріст становить майже 29 % або ж 13 266 осіб. Причому 2/3 цього приросту склали саме українські студенти у польських університетах.

У 2015–2016 навчальному році у Польщі навчався 30 041 український студент. У Польщі українська студентська діаспора є найчисленнішою – 53 % усіх іноземних студентів, що навчаються в цій країні, значно випереджаючи другу за розміром діаспору, білоруських студентів, яка становить майже 10 %.

В сучасному глобалізованому світі зростає значення обізнаності з міжнародними справами та різними аспектами життя в інших країнах, що зумовлює підвищення значення володіння іноземними мовами та розуміння подій у світі. Якщо для США головним чинником у цьому відношенні виступає необхідність подальшого забезпечення світового лідерства (захист глобальних інтересів), то для України це необхідність європейської та євроатлантичної інтеграції, включно з оборонними та політичними аспектами.

В умовах неоголошеної «гібридної війни» та протистояння країні агресору – РФ для України напрямом посиленої уваги стає розуміння суспільством поточних та перспективних процесів, що відбуваються у цій країні. Від цього великою мірою залежить успішність протистояння поточній російській агресії та правильність вибору перспективних варіантів російської політики України [3].

Значущим для національної безпеки, поряд із міжнародною обізнаністю та володінням іноземними мовами, автори доповіді «Реформа американської освіти і національна безпека» вважають «знання історії і цінностей своєї країни», підкреслюючи, що «розуміння історії, політики, культури і традицій є важливим для громадянської позиції і критично значущим для усвідомлення того, хто є союзниками, а хто супротивниками Америки».

Для нашої держави, як і для будь-якої іншої країни світу, єдине розуміння національних цінностей здатне забезпечити належний рівень суспільної єдності та національної консолідації винятково за умови відсутності значної соціальної нерівності і, як наслідок, нерівності у доступі до якісної освіти. На жаль, в Україні через триваючу соціально-економічну кризу та повільність впровадження реформ негативний вплив критично значущого чинника соціально-економічної нерівності вже в найближчі роки загрожуватиме стрімким погіршенням ситуації. Відповідно, зростає значення зміцнення національної солідарності, прищеплення молодим громадянам духу взаємної довіри, поваги і допомоги.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України Про Стратегічний оборонний бюлетень України : прийнятий 06 червня 2016 р. № 240/2016 // Відомості Верховної Ради України. Офіційне видання. К.: Видання Верховної Ради України, 2016. 132 с.
2. Закон України Про основи національної безпеки України: прийнятий 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. Офіційне видання. К.: Видання Верховної Ради України, 2003. 10 с.
3. Маначинський О.Я. та Соболев А.А. Воєнна безпека України та вплив на її геополітичних факторів: підручник. К., навчальна книга, 1997. 163 с. 5.
4. Цюрупа М.В. Військові теоретики Європи про війну, мир та національну безпеку: підручник. К. : Терен, 2014. 248 с.